

GEHEIMHOUDING

College van Gedeputeerde Staten
statenvoorstel

DATUM	14 mei 2018	NUMMER PS	PS2018RGW05
AFDELING	Domein Leefomgeving	COMMISSIE	RGW
STELLER	Van Cooten/De Vries/ Van Till	DOORKIESNUMMER	030-2583535
DOCUMENTNUMMER	81CEA7A3	PORTEFEUILLEHOUDER	Maasdam en Van den Berg

Titel : Verklaring voorbereiding provinciale ruimtelijke verordening inzake vestiging, uitbreiding of omschakeling geitenhouderijen

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit	pag. 5
Toelichting	pag. 6
Bijlage(n):	Tekst bekendmaking Verbeelding Onderzoeken geitenhouderijen

Aan Provinciale Staten,

GEHEIM conform het besluit van Gedeputeerde Staten van 22 mei 2018 op grond van artikel 25 Provinciewet.

Deze geheimhouding wordt opgelegd om te voorkomen dat nog voor de bekendmaking van dit besluit aanvragen om omgevingsvergunning voor vestiging of uitbreiding van geitenhouderijen, alsmede de omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar geitenhouderij, worden ingediend.

Inleiding

Voorgesteld wordt om te verklaren dat een verordening wordt voorbereid (hierna: verklaring) als bedoeld in artikel 4.1, vijfde lid, van de Wet ruimtelijke ordening (hierna: Wro), voor het gehele grondgebied van de provincie Utrecht voor het tegengaan van (a) vestiging en uitbreiding van geitenhouderijen, en (b) omschakeling van agrarische bedrijven naar geitenhouderijen.

Er is al enige tijd sprake van maatschappelijke bezorgdheid over de gezondheidseffecten van activiteiten van geitenhouderijen. Deze bezorgdheid houdt verband met onderzoeken waarin bij omwonenden van geitenhouderijen een verhoogd risico op longontsteking werd gevonden. Wij hebben u hierover geïnformeerd in de Statenbrief Veehouderij en Gezondheid van 31 oktober 2017. Wij volgen de ontwikkelingen in het onderzoek en hebben intussen ook een advies van de GGD regio Utrecht ontvangen met een duiding van het gezondheidsrisico rondom geitenhouderijen in de provincie Utrecht. Op basis van deze informatie achten wij het noodzakelijk om zolang er nog onduidelijkheid bestaat over de precieze oorzaken van het verhoogde ziekterisico en de mogelijkheden om hier met bedrijfsmaatregelen iets aan te doen, een 'pas op de plaats' te maken, zodat het aantal gehouden geiten niet verder toeneemt. Het onderzoek naar de oorzaken van de verhoogde ziektedruk rond geitenhouderijen wordt naar verwachting in 2020 afgerond.

Gelet op de betekenis van het **voorzorgsbeginsel** ('het zekere voor het onzekere nemen'), dat gebaseerd is op artikel 191, tweede lid, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, in samenhang met de provinciale zorg voor een goede ruimtelijke ordening en de daarmee verbonden bevordering van de kwaliteit van de leefomgeving, waarvan ook gezondheidsaspecten deel uitmaken, wordt het noodzakelijk geacht om met de huidige kennis van zaken over de gezondheidseffecten van geitenhouderijen op de leefomgeving op dit moment via het ruimtelijk instrumentarium een 'geitenstop' in te voeren. Het gaat daarbij om het tegengaan van vestiging en uitbreiding van geitenhouderijen, alsmede de omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar geitenhouderijen. De gezondheidseffecten van activiteiten van geitenhouderijen op de leefomgeving hebben een gemeentegrensoverschrijdend karakter. Gelet op de aard van deze problematiek wordt deze aangemerkt als een provinciaal belang met het oog op een goede ruimtelijke ordening als bedoeld in artikel 4.1, eerste lid, van de Wro. Met het oog op de behartiging van dit provinciaal belang worden rechtstreeks werkende regels als bedoeld

GEHEIMHOUDING

in artikel 4.1, derde lid, van de Wro in de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 Provincie Utrecht (Herijking 2016) (hierna: PRV) opgenomen. Aanvragen om een omgevingsvergunning voor vestiging of uitbreiding van geitenhouderijen, alsmede de omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar geitenhouderijen, worden aan deze rechtstreeks werkende regels getoetst. Hierbij worden afwijkingsregels voor andere activiteiten dan die van geitenhouderijen opgenomen zodat die andere activiteiten niet onder deze rechtstreeks werkende regels vallen en hiervoor omgevingsvergunning kan worden verleend door het bevoegd gezag.

Door de bekendmaking van de verklaring kunnen niet langer omgevingsvergunningen worden verleend voor vestiging, omschakeling of uitbreiding van geitenhouderijen. In de verklaring wordt ook een verbod opgenomen om het aantal geiten uit te breiden. Dat verbod geldt niet voor 'inrichtingen' waar minder dan 10 geiten worden gehouden. Op grond van artikel 1.18 lid 2 van het Activiteitenbesluit milieubeheer geldt er voor 'inrichtingen' met minder dan 10 geiten geen meldingsplicht. Door de verklaring en de PRV te laten aansluiten bij het Activiteitenbesluit, ontstaat er een objectieve ondergrens van 10 geiten. Ongewenste ontwikkelingen, die volgens geldende bestemmingsplannen mogelijk zijn, worden door de bekendmaking van de verklaring bevroren. Voor aanvragen voor omgevingsvergunningen voor vestiging of uitbreiding van geitenhouderijen, of de omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar geitenhouderijen, geldt op grond van artikel 3.3, eerste lid, onder c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo) een aanhoudingsplicht. In die tijd wordt de PRV partiel herzien, daarbij wordt aangesloten bij de Gelderse regeling voor geitenhouderijen (harmonisatie). De bekend gemaakte verklaring vervalt bij de inwerkingtreding van de herziene PRV maar uiterlijk na zes maanden. Wanneer de herziene PRV op dat tijdstip (nog) niet in werking is getreden, vervalt de aanhoudingsplicht en moeten de aangehouden omgevingsvergunningen alsnog worden verleend. Aanvragen om een omgevingsvergunning voor andere activiteiten dan de vestiging of uitbreiding van geitenhouderijen, of de omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar geitenhouderijen, kunnen met toepassing van artikel 3.3, derde lid, van de Wabo, worden verleend (doorbreken aanhoudingsplicht). Gelijktijdig met de herziening van de PRV, wordt de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (herijking 2016) op dit punt partiel herzien.

Voorgeschiedenis

De maatschappelijke bezorgdheid over de gezondheidseffecten van activiteiten van geitenhouderijen houdt verband met onderzoek van het RIVM in Brabant en Limburg (Veehouderij en gezondheid omwonenden, 2017, hierna: VGO) waaruit bleek dat omwonenden van geitenhouderijen een verhoogd risico op longontsteking hebben. Deze relatie werd in alle onderzoeksjaren van 2009 -2013 gevonden en was statistisch significant. Het is echter nog niet bekend wat de precieze oorzaak (ziekteverwekker) is van het verhoogde risico op longontsteking rondom geitenhouderijen. Ook is nog niet bekend of en zo ja met welke bedrijfsmaatregelen het ziekterisico beperkt kan worden.

De Gezondheidsraad heeft in haar advies van 14 februari 2018 bevestigd dat er aanwijzingen zijn dat wonen in de buurt van geitenhouderijen specifieke gezondheidsrisico's, zoals luchtwegaandoeningen met zich meebrengt.

Advies GGD regio Utrecht

De GGD regio Utrecht onderschrijft de conclusie uit het VGO onderzoek dat het verhoogd voorkomen van longontsteking rondom geitenhouderijen zorgelijk is, mede omdat niet duidelijk is waardoor dit wordt veroorzaakt. Daarom is ook niet duidelijk of uitstootreducerende maatregelen en/of de keuze van het staltype leiden tot verlaging van het risico. In afwachting van verder onderzoek naar de oorzaak en mogelijke (bron)maatregelen adviseert de GGD regio Utrecht het voorzorgsbeginsel toe te passen. Dit betekent dat vanuit gezondheidsoogpunt geadviseerd wordt om vestiging van nieuwe geitenbedrijven en uitbreiding van bestaande geitenbedrijven, als deze zich binnen een afstand van 2 kilometer van gevoelige bestemmingen, zoals woningen, bevinden, niet toe te staan. Uit het rapport van de GGD blijkt dat in de provincie Utrecht op dit moment ongeveer 234.000 mensen binnen 2 km van een geitenhouderij wonen.

Er zijn vervolgonderzoeken gestart naar de relatie geitenhouderij en gezondheid omwonenden. Het betreft een analyse van huisartsgegevens uit het onderzoeksgebied Brabant /Limburg voor de jaren 2014-2016 om te bezien of het beeld uit de periode 2009-2013 bevestigd wordt. Ook zullen huisartsgegevens uit andere provincies onderzocht worden. Het onderzoek naar de oorzaak van het verhoogde ziekterisico rond geitenhouderijen is complex en zal pas in 2020 afgerond kunnen worden. Vooruitlopend op het nadere onderzoek wordt vestiging, omschakeling of uitbreiding van geitenhouderijen op slot gezet door middel van een verbod. Het totale onderzoek naar de gezondheid van mensen die rondom geitenhouderijen wonen, wordt naar verwachting in 2020 afgerond. Dat blijkt uit een brief van 5 december 2017 van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aan de Tweede Kamer.

Essentie / samenvatting

Door het bekend maken van de verklaring kunnen niet langer omgevingsvergunningen worden verleend voor geitenhouderijen. De verklaring is gericht op de voorbereiding van een partiële herziening van de PRV waarin rechtstreeks werkende verbodsregels worden opgenomen voor de vestiging of uitbreiding van geitenhouderijen, en de omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar geitenhouderijen.

GEHEIMHOUDING

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Door bekendmaking van de verklaring wordt voorkomen dat de kwaliteit van de leefomgeving rondom agrarische percelen waarop nu nog vestiging en uitbreiding van geitenhouderijen, en omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar geitenhouderijen mogelijk is, (verder) verslechtert. Dit is in overeenstemming met eis van een goede ruimtelijke ordening als bedoeld in de Wro.

Financiële consequenties

Financiële consequenties zijn nu niet aan de orde.

De financiële consequenties die voortvloeien uit de bekend gemaakte verklaring komen voor rekening van de gemeente omdat B en W een besluit nemen over het aanhouden van een omgevingsvergunning (artikel 3.3, eerste lid Wabo). Op grond van artikel 6.1, tweede lid, onder d, van de Wro is dat een planschadeveroorzakend besluit.

Wanneer de PRV partieel wordt herzien op grond van artikel 4.1, derde lid, van de Wro, wordt een planschaderisicoanalyse gemaakt omdat rechtstreeks werkende regels in de PRV worden aangemerkt als een planschadeveroorzakend besluit als bedoeld in artikel 6.1, tweede lid, onder e, van de Wro. In dat geval is de provincie verantwoordelijk voor planschade.

Bij de provincies Noord Brabant en Gelderland zijn naar aanleiding van de 'geitenstop' tot op heden geen planschadeclaims binnengekomen. Ook de 'intensieve veehouderijstop' uit 2009 van de provincie Noord Brabant heeft niet tot planschadeclaims geleid.

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

Een provinciale interventie in de vorm van een bekendmaking van een verklaring waardoor voorbereidingsbescherming ontstaat, gevolgd door een partiële herziening van de PRV met rechtstreeks werkende regels, kan gevoelig liggen bij gemeentebesturen.

Een 'geitenstop' voor de geitenhouderij beperkt de ondernemersvrijheid en bedrijfsontwikkelingsmogelijkheden voor veehouders. Gelet op het geringe aantal veehouders dat met deze beperking te maken krijgt en het grote aantal inwoners van de provincie dat mogelijk blootgesteld zou worden aan een verhoogd ziekterisico achten wij de keuze voor een 'geitenstop' noodzakelijk.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

Er zou eerst geprobeerd kunnen worden om door middel van een dialoog met gemeentebesturen te komen tot de invoering van een 'geitenstop'. Dat overleg is hoe dan ook tijdrovend omdat alle Utrechtse gemeenten erbij betrokken zijn. Voordat er in die situatie op provinciebreed niveau ook daadwerkelijk en juridisch sprake is van een 'geitenstop', zijn er naar alle waarschijnlijkheid al enkele jaren verstreken. Daar komt bij dat wanneer niet met alle gemeentebesturen overeenstemming wordt bereikt, de provincie alsnog moet interveniëren. Met de huidige kennis van zaken over de gezondheidseffecten van geitenhouderijen op de leefomgeving, in samenhang met de betekenis van het voorzorgsbeginsel en de provinciale zorg voor een goede ruimtelijke ordening en de daarmee verbonden bevordering van de kwaliteit van de leefomgeving, waarvan ook gezondheidsaspecten deel uitmaken, ligt die weg niet voor de hand vanwege de tijd die hiermee gemoeid is. Met de verklaring en de daarop volgende herziening van de PRV neemt de provincie haar verantwoordelijkheid voor de problematiek van geitenhouderijen.

Effecten op duurzaamheid

Voorkomen dat de kwaliteit van de leefomgeving (verder) verslechtert.

GEHEIMHOUDING

Voorgesteld wordt de verklaring 'Geitenhouderijen, provincie Utrecht' voor te bereiden en bekend te maken.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

GEHEIMHOUDING

Ontwerp-besluit

Provinciale Staten van Utrecht;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 22 mei 2018, domein Leefomgeving, 81CEA7A2;

Overwegende dat:

- het met de huidige kennis van zaken over de gezondheidseffecten van geitenhouderijen op de kwaliteit van de leefomgeving noodzakelijk wordt geacht om in vigerende bestemmingsplannen of beheersverordeningen opgenomen mogelijkheden voor de vestiging en uitbreiding van geitenhouderijen, alsmede de omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar geitenhouderijen, te beëindigen;
- vanwege de betekenis van het voorzorgsbeginsel, in samenhang met de provinciale zorg voor een goede ruimtelijke ordening en de daarmee verbonden bevordering van de kwaliteit van de leefomgeving, waarvan ook gezondheidsaspecten deel uitmaken, het noodzakelijk wordt geacht om deze beëindiging op dit moment te verwezenlijken door middel van het stellen van algemene regels als bedoeld in artikel 4.1, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening;
- vooruitlopend op de totstandkoming van deze algemene regels een verklaring als bedoeld in artikel 4.1, vijfde lid, van de Wet ruimtelijke ordening, wordt genomen.

Gelet op artikel 4.1, vijfde lid, juncto artikel 3.7 van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 191, tweede lid, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;

Besluiten:

1. te verklaren dat een verordening zoals bedoeld in artikel 4.1, vijfde lid, van de Wet ruimtelijke ordening wordt voorbereid (“verklaring”) voor de gronden die zijn aangegeven op de verbeelding met de bestandsnaam NL.IMRO.9926.VBGeitenstop-VA01;
2. te bepalen dat het verboden is het aantal geiten op een agrarisch bedrijf uit te breiden, tenzij er geen sprake is van een meldingsplicht als bedoeld in artikel 1.18, tweede lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer;
3. te bepalen dat de verklaring uitsluitend betrekking heeft op aanvragen om een omgevingsvergunning voor de vestiging of uitbreiding van geitenhouderijen, of de omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar geitenhouderijen.
4. dat de verklaring op 11 juli 2018 in werking treedt.

Geen bezwaar en beroep

Tegen dit besluit is geen bezwaar en beroep mogelijk.

Voorzitter,

Griffier,

GEHEIMHOUDING

Toelichting

1. Wettelijke grondslag

- Artikel 4.1, vijfde lid, van de Wro juncto artikel 3.7 van de Wro, artikel 191, tweede lid, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (voorzorgsbeginsel).

Geheimhouding motivering

- Artikel 25, tweede lid, van de Provinciewet: de geheimhouding wordt opgelegd tot de bekendmaking van de door Provinciale Staten vastgestelde verklaring. De geheimhouding heeft betrekking op dit Statenvoorstel en de bijlagen.
- Geheimhouding wordt opgelegd om te voorkomen dat nog voor de bekendmaking van de verklaring aanvragen om omgevingsvergunningen voor vestiging of uitbreiding van geitenhouderijen, alsmede de omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar geitenhouderijen, worden ingediend en gehonoreerd zouden moeten worden.

2. Beoogd effect

Deze verklaring moet voorkomen dat de kwaliteit van de leefomgeving rondom agrarische percelen waarop nu nog de vestiging, omschakeling of uitbreiding van geitenhouderijen mogelijk is (verder) verslechtert. Dit is in overeenstemming met eis van een goede ruimtelijke ordening als bedoeld in de Wro.

3. Effecten op duurzaamheid

Voorkomen dat de kwaliteit van de leefomgeving (verder) verslechtert.

4. Argumenten

Gelet op de betekenis van het **voorzorgsbeginsel** ('het zekere voor het onzekere nemen') en de kwaliteit van de leefomgeving wordt het noodzakelijk geacht om op dit moment via het ruimtelijk instrumentarium paal en perk te stellen aan de mogelijkheden van vestiging van geitenhouderijen. Ditzelfde geldt ook voor de omschakeling dan wel de uitbreiding van geitenhouderijen. Omdat het hier gaat om een gemeentegrens overschrijdend probleem, is een provinciale interventie gerechtvaardigd.

5. Kanttekeningen

Provinciale interventie kan gevoelig liggen bij gemeenten.

6. Financiën

Financiële consequenties zijn nu niet aan de orde.

De financiële consequenties die voortvloeien uit de verklaring zijn voor rekening van de gemeente omdat B en W een besluit nemen over het aanhouden van een omgevingsvergunning (artikel 3.3, lid 1 Wabo). Op grond van artikel 6.1, lid 2 onder d Wro is dat een planschadeveroorzakend besluit.

Wanneer de provinciale ruimtelijke verordening 2013 (herijking 2016) partieel wordt herzien op grond van artikel 4.1, derde lid, van de Wro, moet een planschaderisicoanalyse gemaakt worden omdat dat besluit een planschadeveroorzakend besluit is als bedoeld in artikel 6.1, lid 2, onder e Wro waardoor de provincie verantwoordelijk is voor planschade.

7. Realisatie

Bekendmaking en inwerkingtreding van de verklaring gevolgd door een in 2018 vast te stellen partieel gewijzigde PRV en PRS. Deze wijziging wordt meegenomen in de geplande procedure van de 2^e partiële herziening van de PRS/PRV 2013 (Herijking 2016). Naar verwachting wordt de vaststelling van de 2^e partiële herziening op 10 december 2018 ter besluitvorming aan PS aangeboden. Omdat de bekend gemaakte verklaring vervalt bij de inwerkingtreding van de herziene PRV maar uiterlijk na zes maanden is het noodzakelijk om de datum bekendmaking op 11 juli 2018 te zetten. Dit omdat een besluit pas in werking treedt nadat het bekend is gemaakt. De 2^e partiële herziening moet derhalve voor 11 januari 2019 bekend gemaakt worden. Wanneer de herziene PRV op dat tijdstip (nog) niet in werking is getreden, vervalt de aanhoudingsplicht en moeten de aangehouden omgevingsvergunningen alsnog worden verleend.

8. Juridisch

Juridisch gezien is een definitie van een geit niet nodig omdat in het maatschappelijk verkeer voldoende duidelijk is wat een geit is. Een vrouwelijke geit heet een geit of een sik. Het mannetje van de geit heet een bok. Een jong geitje heet een lam. Een gecastreerde bok is een hamel. Soms wordt een vrouwelijke geit geboren met mannelijke geslachtskenmerken. Dat wordt een kween of kwee genoemd.

GEHEIMHOUDING

De verklaring geldt voor het gehele grondgebied van de provincie Utrecht omdat ook binnen de zogenaamde rode contouren agrarische bedrijven zijn gevestigd.

In de PRV worden direct werkende regels op grond van artikel 4.1, lid 3 Wro, opgenomen. Dit zijn (verbods)regels waaraan aanvragen voor een omgevingsvergunning moeten worden getoetst. Hierbij kunnen afwijkingsregels worden opgenomen voor de gevallen die niet onder deze direct werkende regels vallen zodat voor andere activiteiten dan die betrekking hebben op geitenhouderijen omgevingsvergunningen kunnen worden verleend (laatste volzin van artikel 4.1, lid 3 Wro). Van deze mogelijkheid zal gebruik worden gemaakt.

9. Europa

Het voorzorgbeginsel is gebaseerd op artikel 191, tweede lid, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. De kern van het beginsel is dat het kan worden toegepast in gevallen waarin het (nog) niet mogelijk is vast te stellen of het optreden van een bepaald risico zich ook daadwerkelijk zal voordoen en wat mogelijk de omvang van dat risico is. Concreet kan hierbij worden gedacht aan de gezondheidsrisico's die geitenhouderijen mogelijk met zich meebrengen voor omwonenden en wat mogelijk de omvang van dat risico is. De betekenis van dit beginsel kan dan ook als volgt worden samengevat: 'het zekere voor het onzekere nemen.'

10. Communicatie

Pas na bekendmaking wordt hierover gecommuniceerd.

11. Bijlagen

Tekst bekendmaking en Verbeelding

Onderzoeken geitenhouderijen:

1. [Gezondheidsrisico's rond veehouderijen: vervolgadvis \(14 februari 2018\)](#);
2. GGD geitenhouderij en gezondheid – advies GGD regio Utrecht (29 maart 2018): deze wordt op papier bijgevoegd.
3. [Veehouderij en Gezondheid Omwonenden \(aanvullende studies\)](#), 17 juli 2017

Plangebied waarop de verklaring betrekking heeft:

